

Frederic-Pau Verrié i Faget

DESPRÉS DE LA MORT

Una persona amiga de vuitanta i tants anys, però d'esperit jove, ha obert una enquesta particular entre persones de la seva coneixença de molt diversa condició.

Les respostes a la pregunta que fa les passa a l'ordinador, anonimades, afegint-hi només f. o m. i l'edat del col·laborador, i després estripa l'original autògraf.

Va començar fa més d'un any i pensava obtenir entre trenta i quaranta respostes, però ja n'ha reunit més d'un centenar, unes de llargues, d'altres de molt curtes, i d'accents ben diversos.

Només demana que siguin sinceres.

Més endavant, no sé què en farà, quina serà l'anàlisi estadística d'aquest conjunt de respostes — molt diferents entre elles, imagino, i fins i tot, probablement, contradictòries— ni quines la síntesi i les conclusions.

Aquestes són la seva pregunta i la meva resposta:

«Què esperes trobar després de la mort?»

«No res.»

I afegeixo:

«Amb la mort del cos desapareix la consciència que, vivent, l'ésser humà tenia de la pròpia vida, del seu existir. La matèria del cos, inhumada o incinerada, s'integra, per camins diversos i de maneres diferents, a la matèria universal. Per això la idea de la resurrecció de la carn em resulta absolutament inimaginable. D'altra banda, l'organisme humà, en deixar de funcionar, de viure, deixa també de generar el complex energètic que configura l'esperit i les seves potències, el que en diem l'ànima, que no pot existir sense el cos ni fora d'ell.»

Ens preguntem llavors quina és la justificació de la vida. No és pas la mort certament; la mort no és més que el final indefugible de la vida, l'acte, el moment, i només el moment, de la seva extinció. La justificació de la vida és l'assoliment de la pròpia plenitud, és a dir, la realització de les nostres possibilitats humanes —físiques, intel·lectuals, sentimentals— i especialment de la nostra capacitat de reflexió i d'actuació sobre la realitat universal que ens envolta i condiciona, per a fer-la cada cop més intel·ligible i per a fer més útil —per a tota la humanitat, en el present i en el futur— el nostre domini damunt d'ella.

La nostra vida adquireix coherència amb l'acceptació d'aquesta limitada durada del seu existir i amb l'acceptació, també, dels misteris i dels secrets encara no esbrinats de la natura humana i de tot l'univers, en l'esperança —però també amb la convicció— que un dia, per l'esforç insistent d'intel·ligència humana, esdevindran claredats patents als nostres ulls, noves dimensions de la nostra vida i la dels altres, en el futur.

La dificultat de l'ésser humà d'admetre l'inexorable destí final del no ésser més, de l'esdevenir no-res, de l'absolut deixar d'ésser, genera un pregon, dolorós, sentiment de revolta i de frustració, és cert, però aquest sentiment s'atenua o s'endolceix amb la il·lusió d'un eventual perdurar —sempre temporalment limitat— de la nostra personalitat individual, sigui en el record que quedi en els altres, de la nostra vida, sigui per la permanència, fins i tot en l'anonimat, de la nostra obra; record del que vam fer, del que vam estimar, del que vam construir, del que vam ser.

Quan Jules Supervielle escriu que «si ningú no pensa en mi jo deixo d'existir» inclou en la seva idea, probablement, el present i el futur: oblidat, puc esdevenir mort en vida, recordat, puc seguir vivint després de mort.

Homer és viu encara, fa més de dos mil anys, en la seva *Iliada*; Cambronne, des de fa més d'un segle, pel seu mot; Caravaggio ho és amb el seu cistell de fruita; Galileu pel seu entestament, Einstein per la seva equació, els Eiffel per la seva torre; Eichmann, en canvi, pels seus crims.

O per a mi, en un cercle personal i més íntim, Bartomeu Rosselló-Porcel, per aquells versos que un dia em van colpir i que sovint repeteixo: «Tota la meva vida es lliga a tu com en la nit les flames a la fosca».

El que mai no podem preveure, però, és fins a quin punt els nostres respectius esforços individuals resultaran perdurables en el futur d'aquesta enganyosa i relativa immortalitat possible (mai no pogué imaginar Giorgione el meu èxtasi davant la seva *Tempesta*, ni Cézanne la meva emoció davant dels seus blaus), ni tampoc podem saber per quant de temps serà durador el que hem heretat de les generacions passades o el que nosaltres haurem deixat a les futures: fins quan es conservaran les piràmides d'Egipte o els frescos de la Sixtina; fins quan seran recordats el comte Arnau

amb la seva Cançó i el comte d'Egmont en la seva Obertura; fins quan seguiran sent escoltats els cants gregorians o els cors de Penderewsky?

I els *lieder* de Schubert i de Goethe o les Nades de Foix no podrien ser repetits un dia, amb tota la seva frescor popular original, com a llunyanes veus d'autors ja oblidats, esdevinguts «immortalment» anònims?

Jo m'acontentaria amb saber que una frase que un dia vaig dir a classe hagués servit —només que fos a un de sol entre els molts alumnes que van escoltar-la— per orientar millor el rumb, no dic pas d'una vida però sí, tal vegada, d'una vocació, i ser potser més tard recordat per això.

Qui sap si ho sabré en vida, tal vegada no ho sabré mai, però a setanta-sis anys somnio a vegades sobreviure'm una mica —només una mica de temps, si més no— en el record que algú conservi d'aquells mots, o d'alguna de les passions que m'hauran arborat fins al darrer moment al llarg de la vida.

És quelcom d'allò que espero no pas trobar sinó que es trobi, de mi després de mort».

Frederic-Pau Verrié i Faget

M. 76 anys

1996